

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIIY
RIVOJLANISHINING ASOSIIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

7. Saloxitdinov S., Qurbanova M. BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA "YASHIL TURIZM" NING O'RNI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14554666> //International scientific and practical conference. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 28-30.

8. Saloxitdinov S., Homidov Q. TARIXIY ME'MORCHILIK VA MADANIY MEROS TURIZMI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14620720> //International scientific and practical conference. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 17-18.

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI

G'aybullayev Sarvar

O'zMU Jizzax filiali katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlashning iqtisodiy jihatlari, qo'shimcha qiymat yaratishdagi roli, resurslardan samarali foydalanish imkoniyatlari, bandlikni oshirishdagi o'rni, eksport salohiyatini kuchaytirishdagi ahamiyati hamda oziq-ovqat xavfsizligiga qo'shayotgan hissasi keng yoritilgan. Tezisdagi qayta ishlash tarmoqlarining rivojlanishi agrar sektor barqarorligiga qanday ta'sir ko'rsatishi, ishlab chiqaruvchilarning daromadlarini oshirishdagi omillar, zamonaviy texnologiyalar joriy etilishi va klaster tizimining samaradorligi ilmiy tahlil qilingan. Shuningdek, qayta ishlash jarayonining O'zbekiston iqtisodiyoti uchun ustuvor yo'nalish sifatidagi ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar.: Qayta ishlash, qishloq xo'jaligi, agroklaster, qiymat zanjiri, eksport salohiyati, qo'shimcha qiymat, resurs tejamkorlik, agrotehnologiya, oziq-ovqat xavfsizligi.

Abstract: This thesis broadly covers the economic aspects of agricultural processing, its role in creating added value, the possibilities of efficient use of resources, its role in increasing employment, its importance in strengthening export potential, and its contribution to food security. The thesis scientifically analyzes how the development of processing industries affects the stability of the agricultural sector, factors that increase producers' incomes, the introduction of modern technologies, and the effectiveness of the cluster system. It also substantiates the importance of the processing process as a priority for the economy of Uzbekistan.

Keywords: Processing, agriculture, agrocluster, value chain, export potential, added value, resource efficiency, agrotechnology, food security.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash zamonaviy agrar iqtisodiyotning eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda, ichki bozorni sifatli mahsulotlar bilan ta'minlashda hamda eksport hajmini oshirishda beqiyos ahamiyat kasb etadi. Hozirgi globallashtiruv va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda qishloq xo'jaligi xomashyosini faqat birlamchi holatda realizatsiya qilish iqtisodiy jihatdan yetarli

daromad keltirmaydi. Aksincha, ushbu mahsulotlarni chuqur qayta ishlash orqali ularga qo‘shimcha qiymat qo‘shish, resurslardan samarali foydalanish va ishlab chiqaruvchilarning daromadlarini sezilarli oshirish imkonini beradi.

Avvalo, qayta ishlash jarayoni iqtisodiyot uchun katta qo‘shimcha qiymat yaratadi. Masalan, meva-sabzavotlarni quritish, konservalash, sharbat, murabbo yoki muzlatilgan holda tayyor mahsulotga aylantirish orqali xom mahsulotga nisbatan bir necha barobar ko‘p daromad olish mumkin. Bu jarayon nafaqat ishlab chiqaruvchi fermer xo‘jaliklari uchun, balki qayta ishlovchi korxonalar, logistika tizimi va ichki iste‘mol bozori uchun ham iqtisodiy foyda keltiradi. Qayta ishlash natijasida mahsulotning saqlash muddati uzayadi, mavsumiy narx tebranishlari kamayadi, hosilning yo‘qotilish darajasi esa keskin pasayadi.

Ikkinchidan, qayta ishlash sanoatining rivojlanishi qishloq joylarda yangi ish o‘rinlari yaratadi va aholi daromadlarini oshiradi. Qayta ishlash korxonalarining faoliyat yuritishi fermer xo‘jaliklarini barqaror xomashyo yetkazib beruvchi sifatida iqtisodiy hamkorlikka jalb qiladi. Bu esa agrar hududlarning iqtisodiy rivojiga turtki bo‘lib, qishloq aholisining bandligi va yoshlarning o‘z yurtida ish topish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, agroklastlar tizimi jadal joriy etilayotgani qayta ishlash industriyasining samaradorligini oshirmoqda. Klaster tizimi orqali bir hududda ishlab chiqarish, saqlash, qayta ishlash, logistika va eksport jarayonlari yagona tizimda tashkil etiladi.

Uchinchidan, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash O‘zbekiston uchun eksport salohiyatini sezilarli kengaytiruvchi omildir. Jahon bozorida qayta ishlangan mahsulotlarga talab xomashyo talabiga nisbatan ancha barqaror va yuqoridir. Meva-sabzavotlarni muzlatilgan, quritilgan yoki konservalangan ko‘rinishda eksport qilish orqali mamlakatning valyuta tushumlari oshib, tashqi savdo balansi ijobiy tomonga o‘zgaradi. Bu esa iqtisodiyotning makroiqtisodiy ko‘rsatkichlarini mustahkamlaydi hamda xalqaro bozorlarda O‘zbekiston brendini shakllantirishga xizmat qiladi.

To‘rtinchidan, qayta ishlash tarmoqlari rivoji oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega. Mahsulotlarni qayta ishlash orqali yirik zaxiralar yaratish, ularni yil davomida iste‘molchilar uchun mavjud holda saqlash, sifatli va xavfsiz oziq-ovqat mahsulotlari bilan bozorda barqaror ta‘minot yaratish imkoniyati yuzaga keladi. Bu holat aholining farovonligini oshirish, iste‘mol bozorida narxlarning keskin o‘zgarishining oldini olish va qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining sifat standartlariga rioya etilishini ta‘minlaydi.

Shuningdek, qayta ishlash jarayonlariga zamonaviy energiya tejamkor texnologiyalar, avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish liniyalari va innovatsion uskunalarning joriy etilishi ishlab chiqarish tannarxini pasaytiradi, sifatni oshiradi va ishlab chiqarish samaradorligini ko‘paytiradi. Bu esa iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishiga xizmat qiladi hamda mahalliy mahsulotlarning raqobatdoshligini oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash tarmog‘ining rivojlanishi mamlakat iqtisodiy barqarorligini mustahkamlash, eksport salohiyatini oshirish, yangi ish o‘rinlari yaratish, qiymat zanjirlarini optimallashtirish va oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlashda beqiyos ahamiyatga ega.

Shu sababli, bu sohaga investitsiyalarni jalb qilish, ilg‘or texnologiyalarni joriy etish, klaster va kooperatsiya tizimlarini kuchaytirish O‘zbekiston agrar sektorini yanada rivojlantirishning strategik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Sirojiddin S. et al. SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IS A PLACE TO PROVIDE EMPLOYMENT //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 115-119.
2. Akramovich N. A., Sarvar G., Yassim H. THE PLACE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 95-99.
3. G‘aybullayev, S. (2022). O‘ZBEKISTONDA ISTE‘MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO‘NALISHLARI
4. Bahrom X. et al. THE ROLE OF THE PRIVATE SECTOR IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 287-293.
5. G‘aybullayev S. et al. RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – C. 86-89.
6. Sarvar G. et al. FACTORS AFFECTING LABOR RELATIONS AND ITS WAGE //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 125-129.
7. G‘aybullayev S. The place of the digital economy today //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 116-126.
8. G‘Aybullayev Sarvar O. et al. O ‘ZBEKISTONDA ISTE‘MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO ‘NALISHLARI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 119-125.
9. Sarvar O‘ktam o‘g G. et al. SYSTEMATIC-SITUATION APPROACH IN MANAGEMENT //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 11. – C. 999-1008.
10. Bahrom X. et al. O‘ZBEKISTON VA AQSHNING IQTISODIY MUNOSABATLARI //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – C. 63-69.
11. G‘Aybullayev Sarvar O. et al. FRANCHAYZINGNING BUGUNGI IQTISODIY JARAYONLARDAGI AHAMIYATI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 16. – C. 116-120.
12. O‘G‘Li X. Y. K. et al. IQTISODIY JARAYONLARNI MODELLASHTIRISHNING BUGUNGI KUNDA MUHIM AHAMIYATI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 15. – C. 41-45.
13. Nodirbek X. et al. QO‘SHILGAN QIYMAT SOLIG‘INING AHOLI DAROMADLARIGA TA‘SIRI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 16. – C. 121-126.

14. G‘aybullayev S. THE ROLE OF MARKETING ACTIVITIES IN INCREASING THE POTENTIAL OF TEXTILE ENTERPRISES //Talqin va tadqiqotlar. – 2023. – T. 1. – №. 7.
15. Гайбуллаев С., Пулатова М. Ish haqi va mehnat munosabatlari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 370-372.
16. Гайбуллаев С., Анорбоева Д. О ‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o‘tish muammolari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 236-238.
17. Гайбуллаев С., Ярашева Г. Raqamli iqtisodiyotni hozirgi hayotimizdagi o‘rni //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 270-273.
18. Гайбуллаев С., Норгозиев Д. Sport tizimining O‘zbekiston iqtisodiyotida tutgan o‘rni //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 286-288.

JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINING ASOSIY YO‘NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR

Qodirova Dilnura Ozodjon qizi

*Student of the faculty of Philology and language teaching, Mirzo
Ulugbek National university of Uzbekistan, Jizzax branch*

Scientific Supervisor:

*Senior lecturer **Sirojiddin Saitov Abduvaliyevich**,
Jizzakh branch of the National university of Uzbekistan
E-mail: dilnuraqodirova18@gmail.com*

Annotation: This article explores the essence of modern humanitarian education, its significance in the development of society, and the current challenges faced by this field in the era of globalization and rapid technological progress. The study emphasizes that the growing influence of digitalization and information technologies has increased the importance of humanitarian sciences in shaping critical thinking, moral awareness, and cultural identity. However, several urgent problems persist, such as the predominance of traditional teaching methods, the insufficient connection between educational content and real-life practice, and the weak development of students’ creative and analytical skills. The paper discusses the need to modernize humanitarian education by integrating innovative pedagogical technologies, adopting a competence-based approach, harmonizing national and universal human values, and enhancing teachers’ professional competencies. The